

A szerkesztő bizottság elnöke:

FARKASINSZKY LAJOS,
a Fővárosi Tanács elnökhelyettese

A szerkesztőség címe: 1076 Budapest
VII., Garay u. 5. Telefon: 425-502

Kiadja: A Lapkiadó Vállalat
VII., Lenin krt. 9—11.

Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT

79.2066 Athenaeum Nyomda, Budapest
Íves mélynyomás

Felelős vezető:

Soproni Béla vezérigazgató

Terjeszti: a Magyar Posta Központi Hírlap Iroda
Budapest, V., József nádor tér 1. sz.

Telefon: 180-850. Postacím: 1900 Budapest

Külföldön terjeszti a Kultúra Külkereskedelmi
Vállalat, 1389 Budapest, p. f. 149

Index: 25 151

HU ISSN 0007—2885

Megjelenik havonta.

Előfizethető bármely postahivatalnál,
a kézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben
és a Posta Központi Hírlap Iroda címén.
Előfizetési díj: negyedévre 45,— Ft, félévre
90,— Ft, egy évre 180,— Ft.

Szerkesztőségi fogadóórák:

hétfőn 11—13 óráig, VII., Garay u. 5.

Olvasószolgálat: VIII., Népszínház u. 24.

Telefon: 130-022

Főszerkesztő: VARGHA BALÁZS

Főmunkatárs: JÁVOR OTTÓ

Olvasószerkesztő: SEBŐK MAGDA

Képszerkesztő: SÍVÓ MÁRIA

Tördelőszerkesztő: BUZÁSSY LÁSZLÓ

Szerkesztőségi titkár: WEISZ IMRÉNÉ

A TARTALOMBÓL:

Heim Ernő:

Egy új szálloda terve 4

Palasovszky Ödön:

A Ménesi úttól a Mártírok út-
jáig 6

Tamás Ervin:

Siófok 10

Dr. Szűcs István:

Gyermeknek való város? 14

Dr. Buza Péter:

Az erdőn vett korona 18

Frank János:

A látvány átalakulása 24

FÓRUM

Timár György:

A láthatatlan városért 28

Feuer Mária:

Muzsikuskok — pódium nélkül 32

Zolnay László:

„Az tsiklandós testnek veszély-
re vezető útjai” 39

A címlapon:

Hemző Károly:

A Kígyó utca

A hátsó borítón:

Balázs Irén:

Leányfej.

Len, kender, gyapjú, gyöngyök.

1973.

Németh Aladár felvétele

Szerkesztő bizottság: BOSTAI KÁROLYNÉ, a Hazafias Népfrent Budapesti Bizottságának titkára; BUZA BARNA szobrászművész; GARAI GÁBOR, a Magyar Írók Szövetsége főtítkára; GÁSPÁR TIBOR Budapest Főváros Tanácsa V. B. városrendezési és építészeti főosztályvezető-helyettese; GRANASZTÓI PÁL író, építésmérnök; Dr. HOLDAS SÁNDOR, a Fővárosi Állat- és Növénykert főigazgatója; Dr. HORVÁTH MIKLÓS, a Budapesti Történeti Múzeum főigazgatója; PAIZS GÁBOR, az MSZMP Budapesti Bizottsága agitációs és propagandaosztályának vezetője; Dr. SÁGVÁRI ÁGNES, a Fővárosi Levéltár főigazgatója; SZABÓ LÁSZLÓ, a Népszabadság rovatvezetője; SZÁRAZ GYÖRGY író; SZILÁGYI LAJOS építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettes; DR. TRAUTMANN REZSŐ, az Elnöki Tanács tagja.

KOLOSÍ TAMÁS

„Miféle népek laknak arra?”

A lakóhelyi szegregáció

Hol laksz? Milyen a környék? Mert ugye korántsem mindegy, hogy az a lakás Csepelen vagy a Gellérthegyen, a Váci úton vagy a Váci utcában van. Talán a taxisofőr is másképp néz az utasra, ha a Szent István parkot, mint ha a Mester utcát mondja be úticélul. Egyesek szemében egy rózsadombi lakáscím felér a doktori címmel.

A különbségek azonban nemcsak az egyes lakókörzetek levegőjének tisztaságából, a bolthálózat sűrűségéből, az ott levő lakások minőségéből, az infrastrukturális ellátottságból, a környék parkfelületeinek nagyságából adódnak, hanem abból is, hogy kik laknak az adott körzetben, milyen az egyes lakóterületek társadalmi összetétele.

A lakóhelyi szegregáció — tehát az, hogy a különböző lakókörzetek társadalmi szerkezete eltér egymástól — világjelenség. Sőt: inkább világjelenség, mint magyar. Nálunk ugyanis a szegregációt csökkentette a lakások 1945 utáni újrafelosztása, és csökkenti a lakáspiac szűkössege, a lakáshiány. Nálunk is létezik azonban, és bárki említeni tudna néhány olyan budapesti lakókörzetet, ahol mások és más körülmények között élnek.

Kutatásunk* tárgyául a főváros négy — általunk erőteljesen különbözőnek vélt — lakókörzetét választottuk:

Az úgynevezett tizenháromház Budapest egyik sajátos „munkáskolóniája” az Angyalföldön, a Váci út—Süllő utca—Visegrádi utca—Zsilip utca határolta területen. Lényegében egyetlen háztömb tizenhárom bejárattal, nagy, belső udvaros bérkaszányákra szabdalva, többségükben szobakonyhás lakások láncolatát fűzve fel a három szinten egymás felett elhelyezkedő körfolyosókra. Lakói részben évtizedek óta itt élő munkásfamíliák — akiknek eddig még nem sikerült jobb lakáshoz jutniuk —, részben évek óta vagy esetleg már közel egy évtizede „ideiglenesen” idetelepült, idetelepített munkáscsaládok, akiknek többsége faluról felkerülve az agglomerációt is megjárta, végül itt szerzett fedelmet a maga és — olykor népes — családja feje fölé.

A Pacsirta-telep Pesterzsébet hosszan elnyúló, családi házas beépítésű, földszintes lakóterülete a Pacsirta, Jósika, Török Flóris és Wesselényi utca környékén. Az itt élők fele-fele arányban első és második generációs budapestiek, még őrzik a falusi életmód jó néhány elemét, de már erős szálakkal integrálódtak a több generáció óta Pesten élő, tradicionális munkáscsaládokhoz. Többségük a közeli

* Kolosi Tamás—Papp Zsolt—Gombár Csaba—Pál László—Bara János: Réteghelyzet — rétegtudat, Társadalomtudományi Intézet 1979.

üzemekben dolgozik. Lakáshelyzetük a tizenháromházbeliekkel szemben jórészt megoldottnak tekinthető még akkor is, ha a lakóépületek ma már nem igen nevezhetők korszerűnek.

Az óbudai lakótelep tanácsi szervezésű, modern — és viszonylag „előkelőnek” számít. A lakások a jelenlegi normák szerint korszerűek, összkomfortosak, az infrastruktúra jól kiépült. Tipikus lakótelep — annak minden előnyével és hátrányával. Az itt élők a város legkülönbözőbb pontjain dolgoznak, óbudaivá a nagyrészt már hosszabb ideje várt új lakás tette őket. Foglalkozási és társadalmi hovatartozásuk vegyes. Bár a munkáscsaládok száma elmarad a fővárosi átlagtól, arányuk mégis meghaladja a negyven százalékot.

A Rózsadomb elegánsan emelkedik a belső városrészek fölé, egyes pontjairól mindhárom előző lakóterületet látni lehet. Mivel itt a tizenháromház ellenpárját kerestük, vizsgálatunkat az elmúlt tíz évben épült, maximum hatlakásos társasházakra szűkítettük le. Arra számítottunk — s majd látni fogjuk, ebben részint csalódtunk —, hogy itt a legjobb körülmények között élő családokhoz juthatunk el. Az itt élők többsége értelmiségi. A munkáscsaládok aránya valamivel meghaladja a 10 százalékot, bár felükben a családfő elit szakmában dolgozó szakmunkás, a 18 éven felüli, szülőkkel együtt élő gyerekek fele pedig ezekben a munkáscsaládokban is diplomás, vagy főiskolára jár.

Nyilvánvaló, hogy e négy mellett még jó néhány sajátos arculatú budapesti lakókörzet jelölhető meg, azonban ezek is eléggé eltérő társadalomszerkezetűeknek bizonyultak, vizsgálatunk előfeltevésének megfelelően.

A vizsgálatba bevont családok lakóterületenkénti százalékos megoszlása

	Munkáscsaládok	Alkalmazotti családok	Értelmiségi családok	Önálló családok	Össz.
Tizenháromház	98	2	—	—	100%
Pacsirta-telep	88	10	1	1	100%
Óbudai lakótelep	41	36	23	—	100%
Rózsadomb	14	16	66	4	100%